

„CSODA”

Koós Iván emlékkiállítása

Egy zseniális báb- és díszlettervezőre, Koós Ivánra (1927. március 26–1999. október 15.) emlékezve, október 27-én kiállítás nyílt a Budapest Bábszínházban.

A Bábszínház előcsarnokában lévő üvegvitri- nekbe beköltöztek a Koós Iván által tervezett bábok, melyek közül több azóta világhírű, emblemikus figurává vált. Ritka alkalom, hogy egy kiállítás megnyitója ennyire élően, hitelesen és megindítóan tudja megidézni egy 15 éve elhunyt művész szellemét. Most ez történt.

A megnyitón először a tervezőművésszel készített archív filmfelvételek, riportok keltették életre és tolmácsolták Koós Iván szerény egyéniségét és sajátos látásmódját. Majd Balla Margit festő, bábtervező méltatta a művészt. Gondolataiból idézünk:

„Ha a báboknak is lenne egy aszfaltdarabjuk, mint a hollywoodi sztároknak, ahová be-

nyomhatnak picit falábukat, már amelyiknek van lába... akkor Koós Iván Mandarinja, Petruskája és Samuka mindenképpen ott lennének a halhatatlanok között.

A kiállításnak a »Csoda« címet adtuk. Nem csak az idézett mondat miatt: »Hiszek a csodában, a bábok életre keltésének, átváltozásának csodájában«, hanem mert az általa megteremtett lények valóban életre keltek és kiválnak a világban létező többi halhatatlan krampusz és palacsintasütős pojáca közül.

Koós Iván után nem lehet ugyanúgy bábót tervezni, bábszínházat csinálni, mint őelőtte. Ő mára megkerülhetetlen. Mitől lett azzá?

Kora és környezete nélkül nehéz megítélni egy ember művészetét. A kor, amelyben élt,

Balla Margit, Mechner János igazgató, Koós György

árgus szemmel figyelte, mit művel a művész. Ám ez a figyelem csak arra a területre korlátozódott, amit ő – mármint az árgus szem – magasművészetnek gondolt. Festészet, szobrászat, irodalom, színház. És miközben ezeket a műfajokat külön-külön szabályozta, esetenként tiltotta, nem vette észre, hogy itt, a bábszínházban megszületik valami, ami komplex >

A szomjas „Samuka”

› módon tartalmazza mindezeket a művészeteket – és nemcsak tartalmazza, hanem oly módon virágzik, hogy a bábszínházból korának egyik legavangárdabb színháza lesz. Koós Iván, Szilágyi Dezső, Szőnyi Kató, Ország Lili és Bródy Vera együttese itt új műfajt teremtett. Kiderült, hogy a báb többre alkalmas, mint eddig gondoltuk. Egy fából készült arc, egy hungarocell száj, papírmásé szem ugyanúgy képes akár tragédiák vagy szurreális drámák megjelenítésére, akár az élő színész. Sőt, néha jobban, mert a báb nem vág fölösleges pófákat, nem gesztikulál, ha nem kell, de ha szükséges, akkor átrepül a színen, vagy átváltozik.

Koós Iván egyénisége, tehetsége abban emelkedett ki ebből a nagyszerű együttesből, hogy ő kicsit minden volt: díszlettervező, rendező, bábtervező, meg ami még kellett. Nem egyszerűen csak bábót csinált, hanem báb-színházat. Részt vett a színpadra állítás minden fázisában, és formálta azt. Díszlettervei önálló képzőművészeti alkotások, bábjai szobrok. Munkássága akár egy hologram. Bármely pontban tetten érhető a zsenialitás.

Művei egyszerre díszletek, bábok és báb-díszletek. Megszűnnek a műfaji korlátok. Kezei között minden anyag alkalmas arra, hogy meglelkesedjen. A sunyi macska vagy a cirkuszi bohóc rugóteste hosszúra nyúlik, az iszákos fickó feje borospalack. Ha egy bábnek csak az egyik profiljára van szükség, akkor nincs is másik fele. Ez a lényegre törés új megközelítési módot teremt, azt és csak azt mutatja, ami fontos, a báb lényegét, szellemét jeleníti meg.

A Petruska már a minden korlátot kinevető darabok közé tartozik. A vásári bábótól a nagyon rafinált varázslófiguráig itt minden megtalálható. A varázslóbábót két színész mozgatja. Ugyanakkor ez a báb két marionettfigurát mozgat. Színház a színházban. Marionett keveredik lapos és pálcsás bábokkal. Ebben a világban nincs helye a fölöslegesnek. A bábok formája a lényeg kifejezésére szolgál. Mozgás-lehetőségük pont annyi, amennyire szükségük van. Bármiből kicsivel több vagy kicsivel kevesebb csak zavaró lenne.”

„Koós Iván bábjaiban nem fog az idő. Testükben többször újjászülettek az elmúlt évtizedekben, de ma is ugyanazok. Igaz, hogy Iván 15 éve nincs közöttünk, de bábjai által itt van mégis.”

Ezután Bánky Eszter, Kemény István és Tatai

Petruska

Zsolt bábszínészek segítségével a résztvevők szeme láttára kelt életre a víz után áhítózó „Samuka”: részletet mutattak be Beckett *Szomjúság* című jelenetéből.

Majd Koós György rendező, producer olvasva fel édesapjához írt levelét. Megindító volt hallgatni a családi visszaemlékezést, egy fiú tiszteletét és csodálatát apja iránt. Ezzel lett teljes a kiállítás megnyitója, nemcsak munkái, hanem Koós Iván nagyszerű egyénisége újra ott volt velünk...

A kiállítás 2015. február 14-ig tekinthető meg a Budapesti Bábszínházban (1062 Budapest, Andrásy út 69.)

- szji -

Vari-Lite magyarországi kereskedelem és szerviz
 bővebb információ: info@chromasound.hu

chromasound